

THE JOURNAL OF
OTTOMAN STUDIES

KÜLLİYAT

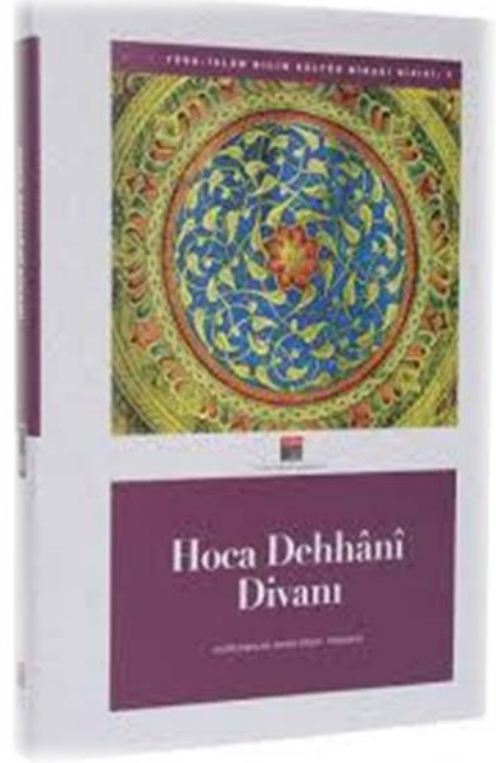
OSMANLI ARAŞTIRMALARI DERGİSİ

**Ersen ERSOY - Ümran AY, Hoca Dehhânî Divanı, Türkiye Bilimler Akademisi Yayınları,
Ankara 2017, 303s.**

Ali YÖRÜR¹

Türkiye’de Latin harflerinin kabulünden sonra Arap harfleriyle yazılan pek çok önemli metin bu alfabe ile neşredilmiştir. Bazı akademisyen ve araştırmacılar, önemli metinlerin yayımlandığı bu aşamadan sonra metin neşri ile uğraşmanın gereksiz olduğu düşüncesindedir. Oysaki Türkçe yazma ve matbu tarihî metinleri ihtiva eden çok az kütüphanenin tam ve mufassal bir kataloğu hazırlanmıştır. Bu sebeple gerek Türkiye’deki kütüphanelerde gerekse yurt dışındaki koleksiyonlarda yayımlanmayı bekleyen pek çok önemli metin vardır. Bahsini ettiğimiz eserlerin dil, edebiyat ve kültür tarihimiz açısından taşıdıkları kıymeti anlatmaya gerek yoktur. Zikri geçen kültürel birikimin en büyük miraslarımızdan ve iftihar vesilelerimizden addedilmesi icap eder. Himmet sahibi gayretkeş ilim erbabından meydana gelecek bir komisyonun teşkil edilmesiyle en önemli kültürel miraslarımızdan olan ve Amerika’dan Çin’e, Rusya’dan Cezayir’e kadar dünyanın her tarafına dağılmış olan el yazması eserlerimizin dökümünün yapılması en öncelikli işlerden biri olarak görülmelidir. Bunun akabinde bu eserlerin detaylı bir kataloğu hazırlanmalıdır.

Dehhânî hakkında az şey bilinmesine rağmen edebiyat ve tarih ile ilgili çalışmalarda çokça zikredilen şahsiyetlerden biri olagelmıştır. Onu ilk önce Fuat Köprülü ilim âlemine tanıtmıştır. Köprülü’nün Dehhânî ile ilgili serdettiği görüşler, yüz senedir edebiyat ve tarih kitaplarında tekrar edilegelmiştir. İlk defa Köprülü tarafından söylenen şairin Anadolu Selçuklu hükümdarı III. Alaaddin Dönemi’nde yaşadığı, klasik edebiyatın kurucusu olduğu ve din dışı konularda şiirler yazdığı, bir Selçuklu “Şehnâmesi” kaleme aldığı gibi bilgiler pek çok referans kitabında yinelenmiştir. Ömer Faruk Akün, şairin eldeki bir kasidesinden hareketle XIV. asrın ikinci yarısında hayatta olması gerektiğini ileri sürerek

¹ Doktora öğrencisi, Trakya Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Türk Dili ve Edebiyatı Anabilim Dalı Türk Edebiyatı Bilim Dalı. ali.yorur@hotmail.com

Köprülü'nün görüşünü tashih etmiştir. Günay Kut, Ömer bin Mezid'in "*Mecmûatü'n-Nezâir*" adlı nazire mecmuasından hareketle Dehhânî'nin Ahmedî ile çağdaş olması gerektiğini belirtmiştir.

Medine'deki Şeyhülislam Ârif Hikmet Bey Kütüphanesi'ndeki bir divan mecmuasında bulunan şiirlerden hareketle tertip edilen eser, Ersen Ersoy ve Ümran Ay tarafından hazırlanmış olup 2017'de Türkiye Bilimler Akademisi Yayınları tarafından "*Hoca Dehhânî Divanı*" ismiyle basılmıştır.

Kitap dört bölümden oluşmaktadır. Birinci bölümde Hoca Dehhânî'nin hayatı, edebî kişiliği ve eserlerine dair bilinenler anlatılmıştır.

İkinci bölümde Hoca Dehhânî'nin hayatı ve edebî kişiliği hakkında yeni tespitler ortaya konulmuştur. Bu tespitlere göre şair, XV. yüzyılın ikinci yarısında kesin olarak hayattadır ve tabiat şairi olmakla birlikte din ve tasavvufa tamamen bigâne değildir.

Üçüncü bölümde eserin şekil ve muhteva incelemesi yapılmıştır. Divanın tertibi, nazım biçimleri ve beyit sayıları, vezinler, redif ve kafiyeler, edebî sanatlar, atasözleri ve deyimler gösterilmiştir.

Dördüncü bölümde el yazma nüshanın tavsifi, eserin imla hususiyetleri belirtildikten sonra divanın transkripsiyonlu metni yer almaktadır. Eldeki nüshaya göre Dehhânî Divanı mürettep değildir, içinde 2 kaside ve 97 gazel yer almaktadır.

Kitabın sonuna bibliyografya, sözlük, matlalar dizini ve manzumelerin tamamının genel dizini eklenmiştir. "*Hoca Dehhânî Divanı*"nın el yazma nüshasında gazeller derkenarda düzensiz olarak sıralanmıştır. Eser, yayına hazırlanırken bu sıralamaya müdahale edilmemiş, çalışmanın sonuna elif bâ tertibine göre matlalar dizilerek çalışmadaki gazel numarası ve divandaki varak numarasıyla gösterilmiş, böylelikle okuyucuların aradıkları gazele daha çabuk ulaşmaları hedeflenmiştir. Eserdeki imla hususiyetleri ve farklılıkları transkripsiyonlu metinde ve dizinde aynen korunmuştur.

Bu eser, edebiyat tarihi bakımından kıymeti haiz bir metnin neşriden ibarettir. Bu kitap ile birlikte Hoca Dehhânî'nin XIV. yüzyılın ikinci yarısında hayatta olduğu kesin olarak ortaya konulmuştur. Buna ilave olarak şairin Karaman Beyi Alaaddin Ali'nin meclisinde bulunduğu, bir tabiat şairi olmakla birlikte din ve tasavvufa da tamamen bigâne olmadığı ortaya konulmuştur.

